

[Մեծօր Փետր. — Հայ նշանագրաց մասին, Հայ. Թրգմ. Հ. 2-րդ ԼՄ. 1889, թ. 6.]
 27. — Wiener Zeitschr. f. d. Kunde d. Morgenlandes, II, 3, S. 259—262.

[Մեծօր Փետր. — Քննարարութիւն Պատմա- յեան Կ. Ա. Նիգրայ, ազ. Ս. Պետր. 1887. և Ստեփանոսի Տարեկնայ, ազ. Ս. Պետր. 1885. — Հայ Թրգմ. Հ. 2-րդ ԼՄ. 1888, թ. 7 և Արմ. 1888, թ. 23.]

28. NÈVE, FÉLIX — Quelques récentes publications de littérature arménienne Extrait du *Médon*, t. VII. N. 3 Juin 1886. Louvain, Imprimerie Lefevre Frères, 1888.

[Մեծ Փետր. — Հայկական գրականութեան քանի մի նոր հրատարակութիւնք. — Քննար. Հ. 2-րդ ԼՄ. 1888, թ. 8. — Արմ. 1888, թ. 2-րդ, էջ 176—179.]

29. N. N. — Choix de proverbes et dictons arméniens, traduits en français. Venise, St. Lazaro, 1888. [Հատարար առաջ և առաջ Թարգմ. և գաղ- ղերելն.]

30. POHLIG, HÄNS. — Von Batum über Tiflis und Erivan nach Nordpersien: Westermann's Monatsheft. 1888, April, 67—68, Mai 1889—1899.

[Փռնի, Հ. — Պարսկա Տփղիսի և Երբեանի վրայէն մինչև Հիւսիսային Պարսկաստան:]
 31. SIEGER, ROBERT — Die Schwankungen der hocharmenischen Seen seit 1800 in Vergleichung mit einigen verwandten Erscheinungen. Wien, 1888.

[Քննար. Հ. 2-րդ ԼՄ. 1888, թ. 11. — Ռ. Մե- նթ. Փարսիսութիւնք Քարթաշայց ծովակայ:]
 32. — Neue Beiträge zur Statistik der Seespiegelschwankungen. Wien, 1888, 14. 89.

— Յաւելուածք (իւր յիշեալ գրոյ).
 33. SUNDUKIANZ, GABRIEL — Die rainierte Familie, Lustspiel in drei Aufzügen. Aus dem Armenischen übersetzt von Leo Rudenik. Leipzig, 1888. 118 S. 80. (Armenische Bibliothek VII.)

[Ստեփանոսի Գ. — Քննարարութեան Թրգմ. և գերմ. Լ. և Ռ. քննելն.]
 34. TIXERONT, L.-J. — Les origines de l'Église d'Édesse et la légende d'Abgar. Étude critique suivie de deux textes orientaux inédits. Paris, 1888, 210, 89.

[Քննար. Rabens Duval: Journ. Asiat. XII, 3, 518—524; Duchesne: Bulletin critique. 1889, 3; O. P., Revue d. quest. hist. 90 (1889), 670; Յ. Տ. Հ. 2-րդ ԼՄ. 1889, թ. 3 և 4; A. Harnack, Theol. Litzg. 1888, N. 26.]

35. ТРОФЬ АХШАРЪ, путешественник по Армени. Путевые очерки Армян. Гарегина Сравадзатяна. Современный переводъ. А. О. Кнущинска. Тифли, (1887.) 64, 80.

[Թարգմ Աշտար. (Գ. Սրահանտանցի) Թրգմ. Ա. Օ. Քիշիշիկ. — Յաւելուածք Թ. Հատարի Ռուսա- կան Աշխ. Ընդ. Կապուսայ բաժնին:]

ՐԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՀՆՏՈՒՅՑՈՒԹԻՒՆԵՆ ԵՆՔՆՆԵԱՆ ԸՄԿՐՈՒՄԵՆԻ ՎՐՈՑ ՈՍՊՈՐԵՆ ՄՏՆՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆ

(Հարած ու ինչ)

16.

Ե. ՍՄԱՐԱՑ ՍՊԱՐԱՊԵՑ

Բ. Ի ուսմարէն խնարարութեան բազմա- համարտանք և Սմարտ զգարար սկզբնազիրն:

1. Բարբոթն զուր Թողարած և Մեխիմարայ Կարաբարութիւնն, որ Գասասասանազրոյ իր ղեկերորդ մասն է, անընչառ աւերորդ համարելով

այն ընթերցողոյ՝ արց համար կը դիտեր զլուսա- րարար ուսմարէնի փոխել զբարբ արութիւնն: — Գարսնայ ղեղած է բուն օրինայ կարգէն այլեւայլ Գլուխներ, զոր հնար է թէ կարեւոր համարած չէ:

2. Վերջինս (Ս. Դասն. 1) տեսնոյք Վեխիմարայ զլուսար աղբիւրներն մին զաւծ և Ս. Գրիգն: Հեղինակը նոյն Ս. Գրոյ խոցերն՝ աննոյցն կարման օրինայ իւրաքանչիւրին սկզբը բառ առ բառ կ'օրինակէ, թէեւ շատ երկայն բը- լանն, և յետոյ համարտօն կը յաւելու կարծ մեկ- նութիւն կամ խորհրդածութիւն մի: — Ամբաս- զրեթէ անկն տեղ զկայութիւններն ի բաց թող- լով, Վեխիմարայ ինքնազիր յաւելուածն եւեթ զհաստու, ի հարկին համարտօն ընդեւզելով Գրոյ խոցն, կամ նոյնիմաստ քանի մի ապա յաւել- լով, երբեմն եւս ինքնին նոր օրէնք կը շնեմ նոյն կամ՝ նման իմաստով: — Ա. Խաթիբ քանի մի օրինակ:

Բ.

1. ԿՊ. Վ. ավարտ ար ինչիցայ լամ գորգոյ իրա- մն ու հնարակն: — Եթէ որ գասասանայ եկե- ղեցոյ օրինայ եւ կամ զարգու, որ նամուտ արարած լինէ ու կորած անհնարանք լինի, նա զայս Աստուած և հրամայել ընդ Մովսէսի ևր մեռի անաղայ:

2. ԶԻՊ. Վ. ավարտ ար սպանն խոր է լամ լամ է գրու: — Եթէ մարդ սպանուի ի տեղ արեք է լեւծ կամ ի զառ, նա սպանն է որ տեղին յա- մար մարդին քան, եւ մոզլն զայլ շինութեանն ազնի մարդին, ու չափն թէ է յոր շնն ի մաս է սպաննանն: Ի աս. մասին ի յայն տեղին յոր է մաս լինի զնն պատանք և մմմ, ու ասն լամ- զուէն այնն լէէ զքրտանն ինչ: Եւ թէ տեղ յայտնի սպաննին՝ նա չկայ այլ առաւելք, ապա թէ տեղ զայն նա զարեան զննայ զկարգ որ է մաս լինի:

3. ԶԲ. Վ. ավարտ լամ արժնայ լամ մա- նայ իրաւամբ զնւ ու լին: — Եթէ սպի կամ արժամբ կամ անտան զնն ու լինի կր որ մարդ կորտանէ լինի, ու տեղն զկայ ընթէ կամ երջնա, որ էր եւ կորտանէ և զերն, նա իրաւունք է որ մնայն աստու զերն: Եւ թէ ստուին իրոցն աւ- թանայ ու ասն լէէ ս Չէ. իմ է. հանար մի որ տեղն իրոցն ի հարկ ընթին որ կըրպայ զկայ երէր, եւ զկայնով եւ զարպով կնջցնէ: որ էր և երբն, նա սպանն է որ զայն ստուին արքեւ զգու- անն որ ստու ուղայու, եւ հանար զնոր ի գոր- պան առաւելք անուալ յերթ:

Տեսնոյք թէ Ինչոք են Գասասանազրոյ սկզբնազիրն մէլ որ երբ Գրիգն:

1 Մեխիմար. Գլ. Ի. Գրուք Գասասանայ արեւմտայն յաւելուածն իւր զարարող: Զար ի մէլ կը բերի Ս. Գրոյ կարծ (Բ. Օր. մէ. 8—13) եւ յայն կը բեր: * Տես զԳասասանայ հասնայնք եւ Գասասանայ զայլ երջն: զի մի է զարթնակ օրինայ եւ գասա- սանին եւ Գասասանութեան նորմ ընէ. է. զի անտու նորմ ու զի՝ * Ինչ է. կէք ոչ՝ աննարարութեան կարծ, եւ արեւմտ յայն « գասասան »:

2 Նոյնպէս եւ յայտ՝ Գլ. * ԿԸ. Եթէ կամայն սպանն է անտան զառայ: Զար Բ. Օր. Սկի. կնջցն: զար անն 1—3, զար սպան 1—3 Նամարեմ 4 մէլ ընթերցել ետեւ: Բար Գասասան զարսնայնք եւ Գասասանայ զայլ երջն: զի մի է զարթնակ օրինայ եւ գասա- սանին եւ Գասասանութեան նորմ ընէ. է. զի անտու նորմ ու զի՝ * Ինչ է. կէք ոչ՝ աննարարութեան կարծ, եւ արեւմտ յայն « գասասան »:

3 Տես Գասասանայ, որ Մեխիմար ի Գլ. * Ե. Եթէ Գրոյն զարթնայ... եւ կրտայն զարարող ինչ, Զար յաւելու կը բերի Ս. Գրոյ (Գլ. Ե. 1—7) խոցն եւ կը զերջնայնք ընդ համար խորհրա- յանքներն: որ յայն զար մասն կը տեսնոյք ստիճի մի. օրինա- կին ի նրանութեան:

* Առաջին Թաւանազրոյ Գասասանազրոյ Բ. Մարտի ներք է Գ. Տ. Ե. Ա. Մարտի ներք շնջել:

3. Սմարտայ համարտօնը անտեղն սովորա- կան կերպն է սկզբնազիրն ըստ կարի ղեղելով

կարճատևութիւնը ուսմիտքովն զարեցնել: — Այս հաստատութիւնը միտուածինն իրեն առթիւ կու տայ: Ի մի ձուլելու եւ կամ ի միակ Գլխի միաւորելու Մեթոճարայ երկու երեք Գլխիներն:

Հետեւեալ Գ. եւ Գ. օրինակք՝ Մեթոճարայ մի մի Գլխոց համառ. անխաբարութիւնք են, իսկ Ե. եւ Չ. օրինակք՝ երկու Գլխոց ի մի ամփոփումն:

Մեթոճար:

Ին. Երեք քառուկ տիրուած արհեստակց: — Երկրորդ քառուկում առեալ առաջին հասարակաց քառուկի համարացից, կարգալ զիս հարկաւոր է երկրակառուց: Եթէ եւ կեալ խառանդները, յանդիմանեալ զիս՝ սահմանեցի պատահան: Այլ թէ կարգացեալ զիս ոչ լուսաւ, կոչեցի երկրորդ քառուկը սահմանաւոր քառուկը երկրակառուց: Այլ թէ եւ սպառէ եւ լուսաւ, կոչեցի երրորդ քառուկը քարակալ յերկու երկրակառուց առաջից առ նա: Այլ թէ եւ սինդուս արհամարհեալ ոչ կեցցի, վճիռն հասցի սպառելույն որ ինչ արժանի թուցի, որպէս զի մի շահելն ինչ թուցիք ի փութուցելուն: — Այլ չնմանիս կրտսերն են ամբաստանելով առեալ ըստ այդմ, իսկ վճիռն այնպէս ընտրեն, զի պատահան առաջագոյն դիմելով հասցի:

Գ.

Ճ.Գ. Առաք ի թէ ի տիրուած Թաթի խորտի: — Եթէ երկրակառուց մասն է զարդարեալ, թէ յետոյ զայնպիս ու զայ յուղղութիւն, նա չկրօնէ վասն այնոր ինք: Այլ թէ ոչ նա յուղղութիւն առ ինք երկու կու կարգացուց, եւ կոչեն զինք երկու ու երեք հետ: Եւ թէ յանդիման ու զայն է ժողովն, նա իմանան զիր խորքն եւ զպատահան, եւ ի յայնոր վերայ իրաւունք տան: Եւ սալայ ի շտան եւ ի քիչն: Զճոյնս այնէ երկրակառուցներէ կարգացուցի որ ապաստանէ յերկն:

Սիբար:

ԳԲ. Առաք այն որ անդիման լինի: — Հարցանեն ընդ օրենքս վասն անդիմանութեան. թէ լինի իրենց թաղանձ կամ պատարաւ: Կա կու հրատարակ թէ առջի առջի հետազոտելի պիտի լինի: Զի անդիմանն ապրի են: Են որ ի ինչէ են ու իրենց կամուս կու մտնեն: Եւ այնոր ըստ ոչ թաղանձ են արժանի եւ ոչ պատարալի: Եւ են որ ի իրենց ինչպիսի չուրք են վասն ջուրոցն, նա զայնոց կարգն պատահէ է որ կատարեն:

Գ.

ՃԻԻ. Առաք որ որչալ ըստ Երեք Երեք խորտի: — Եթէ վաստ առայ զուղայ կամ խորցին, նա նայնպէս ի հասարակ հայրն ու ի խորցն, եւ զքեզգինն յայնոր վերայ դնեն: — Կոչնպէս եւ թէ է յայնան զիսոր ինչպիսի են ի միմեկն ապահով է որ ի հասարակ հայրն եւ ի յայնոց շարք. նայնպէս եւ զպան է որպէս զքեզոց:

Մեթոճար:

* Բ. Թաղաք գորտարանայ ձառնելով ի ինչ զիման ի զիման իսմ թիւղին իսմ ի ինչն է զիսարհիւն: — Երթում մանկանք ի խաղը զպատահան վաստիցն, թէ պատահմանը կցէ եւ թէ ցասմանը այդպիսի զքեզնայ լինի. նմանապէս եւ ի պատահ. թիւն: Եւ ամեն նման սպանութեանն: Եւ ի զպայտութեան համեմատանայ առ զպանը լինի: Եւ զիսարհիւնն այն զիսարհիւնն առ զպանը լինի: Չայդ ըստ մանկանցն իրաւունք տեսալ զպատահան: — * Չ. Թաղաք գորտարանայ ի ինչ զիման Գլխիս Գլխիս Գլխիս Գլխիս: — Ի իւրս լուսով մանկանք (ԻԻԻ) զիմանս հեղձանքիցն, տեսանելով քեզնոցն եթէ պարզամտաբար ի խաղը, եւ թէ ցասուցեալ քեռու, կամ իւրով զիման ի խորս եւ անկար ի բերել արտաքս սոլոց: Այլ զպիսի քեռու համեմատելի ընդ սպանութեան ամբն, եւ այնպէս վճիռն ապրի իրաւունք:

Ե.

ՃԻԵ. Առաք որ որչալ ըստ Երեք Երեք խորտի: — Եթէ վաստ առայ զուղայ կամ խորցին, նա նայնպէս ի հասարակ հայրն ու ի խորցն, եւ զքեզգինն յայնոր վերայ դնեն: — Կոչնպէս եւ թէ է յայնան զիսոր ինչպիսի են ի միմեկն ապահով է որ ի հասարակ հայրն եւ ի յայնոց շարք. նայնպէս եւ զպան է որպէս զքեզոց:

Սիբար:

ԳԲ. Առաք այն որ անդիման լինի: — Հարցանեն ընդ օրենքս վասն անդիմանութեան. թէ լինի իրենց թաղանձ կամ պատարաւ: Կա կու հրատարակ թէ առջի առջի հետազոտելի պիտի լինի: Զի անդիմանն ապրի են: Են որ ի ինչէ են ու իրենց կամուս կու մտնեն: Եւ այնոր ըստ ոչ թաղանձ են արժանի եւ ոչ պատարալի: Եւ են որ ի իրենց ինչպիսի չուրք են վասն ջուրոցն, նա զայնոց կարգն պատահէ է որ կատարեն:

Գ.

ՃԻԻ. Առաք որ որչալ ըստ Երեք Երեք խորտի: — Եթէ վաստ առայ զուղայ կամ խորցին, նա նայնպէս ի հասարակ հայրն ու ի խորցն, եւ զքեզգինն յայնոր վերայ դնեն: — Կոչնպէս եւ թէ է յայնան զիսոր ինչպիսի են ի միմեկն ապահով է որ ի հասարակ հայրն եւ ի յայնոց շարք. նայնպէս եւ զպան է որպէս զքեզոց:

Զ.

ՃԻԵ. Առաք այն որ անդիման լինի: — Հարցանեն ընդ օրենքս վասն անդիմանութեան. թէ լինի իրենց թաղանձ կամ պատարաւ: Կա կու հրատարակ թէ առջի առջի հետազոտելի պիտի լինի: Զի անդիմանն ապրի են: Են որ ի ինչէ են ու իրենց կամուս կու մտնեն: Եւ այնոր ըստ ոչ թաղանձ են արժանի եւ ոչ պատարալի: Եւ են որ ի իրենց ինչպիսի չուրք են վասն ջուրոցն, նա զայնոց կարգն պատահէ է որ կատարեն:

Գ.

ՃԻԻ. Առաք այն որ անդիման լինի: — Հարցանեն ընդ օրենքս վասն անդիմանութեան. թէ լինի իրենց թաղանձ կամ պատարաւ: Կա կու հրատարակ թէ առջի առջի հետազոտելի պիտի լինի: Զի անդիմանն ապրի են: Են որ ի ինչէ են ու իրենց կամուս կու մտնեն: Եւ այնոր ըստ ոչ թաղանձ են արժանի եւ ոչ պատարալի: Եւ են որ ի իրենց ինչպիսի չուրք են վասն ջուրոցն, նա զայնոց կարգն պատահէ է որ կատարեն:

Ե.

* Բ. Թաղաք գորտարանայ ձառնելով ի ինչ զիման ի զիման իսմ թիւղին իսմ ի ինչն է զիսարհիւն: — Երթում մանկանք ի խաղը զպատահան վաստիցն, թէ պատահմանը կցէ եւ թէ ցասմանը այդպիսի զքեզնայ լինի. նմանապէս եւ ի պատահ. թիւն: Եւ ամեն նման սպանութեանն: Եւ ի զպայտութեան համեմատանայ առ զպանը լինի: Եւ զիսարհիւնն այն զիսարհիւնն առ զպանը լինի: Չայդ ըստ մանկանցն իրաւունք տեսալ զպատահան: — * Չ. Թաղաք գորտարանայ ի ինչ զիման Գլխիս Գլխիս Գլխիս Գլխիս: — Ի իւրս լուսով մանկանք (ԻԻԻ) զիմանս հեղձանքիցն, տեսանելով քեզնոցն եթէ պարզամտաբար ի խաղը, եւ թէ ցասուցեալ քեռու, կամ իւրով զիման ի խորս եւ անկար ի բերել արտաքս սոլոց: Այլ զպիսի քեռու համեմատելի ընդ սպանութեան ամբն, եւ այնպէս վճիռն ապրի իրաւունք:

Սիբար:

ԳԲ. Առաք այն որ անդիման լինի: — Հարցանեն ընդ օրենքս վասն անդիմանութեան. թէ լինի իրենց թաղանձ կամ պատարաւ: Կա կու հրատարակ թէ առջի առջի հետազոտելի պիտի լինի: Զի անդիմանն ապրի են: Են որ ի ինչէ են ու իրենց կամուս կու մտնեն: Եւ այնոր ըստ ոչ թաղանձ են արժանի եւ ոչ պատարալի: Եւ են որ ի իրենց ինչպիսի չուրք են վասն ջուրոցն, նա զայնոց կարգն պատահէ է որ կատարեն:

Ը.

ԳԲ. Առաք այն որ անդիման լինի: — Հարցանեն ընդ օրենքս վասն անդիմանութեան. թէ լինի իրենց թաղանձ կամ պատարաւ: Կա կու հրատարակ թէ առջի առջի հետազոտելի պիտի լինի: Զի անդիմանն ապրի են: Են որ ի ինչէ են ու իրենց կամուս կու մտնեն: Եւ այնոր ըստ ոչ թաղանձ են արժանի եւ ոչ պատարալի: Եւ են որ ի իրենց ինչպիսի չուրք են վասն ջուրոցն, նա զայնոց կարգն պատահէ է որ կատարեն:

Սիբար:

կանք մի հրապարակեցին և նորան է (ի քահանայից) ի բաժանանք արջը կենդանաց զի պատճառ խոստովանեանքն: Այլ պատճառն էր զմաստ ժողովրդականքն միջաբանութեամբ ի սուրբ կենդանի հաստատեան անհայտ յօդարկութեամբ անխախտ: Եւ մի սուր ասուց բաժանի արքայան էր երջոյ, որ եղև ըստ: Եւ քահանային ասուցով ի արջ կենդանի զամասնեանքն կարգաւորացար արքայ և օրէն է: Գլխաւոր գահանային երկու մասունքն է կէս մասն, եւ այլ քահանային մէկ երկու մասունք: արկապարհին մի մի մասն, զպիւրքն կէս կէս մասն, այրի կանայցն թէ կցն պարկեշտը մի մասն, ասանց ամենայն հակառակութեան: Ապա թէ կցէ որ քահանայիցն եւ անպիտանութեան, այնպիսին զպարսկայ լիցն իւր կարգէն, եւ ընկերքն իւր ի իշխանի ընդ այնպիսուն հարգողն: Եւ ոչ գործընդհանրան աս քահանայոս ունէ զնաս:

որ ընտրեն թէ ինս երեցն լաւ է քան զինս կամ այլ անողջայն: Եւ զմէկն թողան և ի մէկուն հակեն, ու իւրապի պատճառ լինին եւ մեղայ: Այլ զամենն զայն Աստուծոյ սպասուողը հաստատել, եւ զինքն զարդ իւրանքն գամել իր ի սր ծանն ասուն: Եւ երբ նազառ առնան նա զան կենդանականքն յինչեցին ի մէկ սեղ և բաժանեն: Եւ զինս որ քահանային սասն երկու բաժնն եւ կէս, եւ այլ քահանային՝ ասն մէկ երկու մասն, եւ ասաց արկապարհին մէկ բաժնի, եւ զարքին մէկ բաժնի, եւ (յայրի կրկնեցին) որ իր այրիկն յինչեցեոք սպասուողութիւնն լինի(ն) մասն եւ իւրն ի . . . Թէ թէն սարկին լինի, նա յինչուն տեղն մասն իր բաժնի նստաւ ասն, ասանց ամեն իւրապի: Ապա թէ որ յայնզմէն եւ կողալայ շարժէ, նա կու հրամայէ օրէն, որ ձգն զինքն ի գուռ յինչեցեոյն, եւ կործեն աս նպատակուն կողորքն իւրուր սպաշխարութեամբ ուղին:

Գ. Աւելի ծանրակշիւ են այն փոփոխութիւնն որովք միջառ, և զի ասուել եւ է զի նուազ, կը շեղի Միջիմարայ գրութեանն՝ նսեւ օրէնդարկան հայեցմամբ՝ յարկելով կամ զեղելով, վարդապետն ասարեք կարծիք մինչև երբեմն անոր հակառակ որոշումն կամ վճիռ ասուել:

որ ընտրեն թէ ինս երեցն լաւ է քան զինս կամ այլ անողջայն: Եւ զմէկն թողան և ի մէկուն հակեն, ու իւրապի պատճառ լինին եւ մեղայ: Այլ զամենն զայն Աստուծոյ սպասուողը հաստատել, եւ զինքն զարդ իւրանքն գամել իր ի սր ծանն ասուն: Եւ երբ նազառ առնան նա զան կենդանականքն յինչեցին ի մէկ սեղ և բաժանեն: Եւ զինս որ քահանային սասն երկու բաժնն եւ կէս, եւ այլ քահանային՝ ասն մէկ երկու մասն, եւ ասաց արկապարհին մէկ բաժնի, եւ զարքին մէկ բաժնի, եւ (յայրի կրկնեցին) որ իր այրիկն յինչեցեոք սպասուողութիւնն լինի(ն) մասն եւ իւրն ի . . . Թէ թէն սարկին լինի, նա յինչուն տեղն մասն իր բաժնի նստաւ ասն, ասանց ամեն իւրապի: Ապա թէ որ յայնզմէն եւ կողալայ շարժէ, նա կու հրամայէ օրէն, որ ձգն զինքն ի գուռ յինչեցեոյն, եւ կործեն աս նպատակուն կողորքն իւրուր սպաշխարութեամբ ուղին:

Թ.

ՃԺԳ. Առաջ արվարդ հասարակ լինելու: — Եթէ կամ որ գիտեք զչտաստուն կտակն նա այս է: Գրեցեա հիւսնան սղէ ունայ զիր իւրն՝ նա կու զիր ծանօթիւն եւ զնիտուն, կամ թէ ի զին լինայ՝ նա զգեղ զին երեցն, եւ երբ վրայիք գրել ասոյ զիր կնչքն, ու ասմանն իր հոգւոյն եւ իւր յետնացայցն ըստ իր կամայն, նա ընդունի ի . . .

որ ընտրեն թէ ինս երեցն լաւ է քան զինս կամ այլ անողջայն: Եւ զմէկն թողան և ի մէկուն հակեն, ու իւրապի պատճառ լինին եւ մեղայ: Այլ զամենն զայն Աստուծոյ սպասուողը հաստատել, եւ զինքն զարդ իւրանքն գամել իր ի սր ծանն ասուն: Եւ երբ նազառ առնան նա զան կենդանականքն յինչեցին ի մէկ սեղ և բաժանեն: Եւ զինս որ քահանային սասն երկու բաժնն եւ կէս, եւ այլ քահանային՝ ասն մէկ երկու մասն, եւ ասաց արկապարհին մէկ բաժնի, եւ զարքին մէկ բաժնի, եւ (յայրի կրկնեցին) որ իր այրիկն յինչեցեոք սպասուողութիւնն լինի(ն) մասն եւ իւրն ի . . . Թէ թէն սարկին լինի, նա յինչուն տեղն մասն իր բաժնի նստաւ ասն, ասանց ամեն իւրապի: Ապա թէ որ յայնզմէն եւ կողալայ շարժէ, նա կու հրամայէ օրէն, որ ձգն զինքն ի գուռ յինչեցեոյն, եւ կործեն աս նպատակուն կողորքն իւրուր սպաշխարութեամբ ուղին:

Ի միջիմար Թ. Գ. Երեք քառան յայլոյ: սպրեւ կը գրի . . . Եթէ երջ տալոյ հիւսնանութեան՝ երեք հիւսնանքն քահանայն եւ քահանայարո կենդանոյն, եւ երբ վրայի արտոյն գիտուն, եւ քանակն ինչ քան իր եւ վրայի եւ զմիջինն իւրոյ հետանքն աս հանելի երջ: Եւ թէ ի նմա տալոյ քառանքն մասն: Նախաստուն լից կամի թէ լից թողալ ի մաս: . . . Իւրոյ մէկ աստուն կտակ յառգովութեանն է թէպէս եւ ասանց սնին: . . . Թէն է զի այն կանար իւր այս կտակ սեռանի: . . . Կիցայ որ Միջիմարայ եւ Միջիմար գրութեան ասարեք կարծիքն ըստ օրինարկման յայտ Գրեցեալ Գրեցեալ զինքն ասոյ քահանայութեանն: Միջիմար պատճառն էր զայն զմա յարց զի. եւ ձև օրինակ մէկ պատճառ ասարեք իմեր: Եւր անպիտան իւր կ տեսնու տեղն է Թ ծանախին սպրեալութեան օրինակ փոփոխութեան վրայ:

որ ընտրեն թէ ինս երեցն լաւ է քան զինս կամ այլ անողջայն: Եւ զմէկն թողան և ի մէկուն հակեն, ու իւրապի պատճառ լինին եւ մեղայ: Այլ զամենն զայն Աստուծոյ սպասուողը հաստատել, եւ զինքն զարդ իւրանքն գամել իր ի սր ծանն ասուն: Եւ երբ նազառ առնան նա զան կենդանականքն յինչեցին ի մէկ սեղ և բաժանեն: Եւ զինս որ քահանային սասն երկու բաժնն եւ կէս, եւ այլ քահանային՝ ասն մէկ երկու մասն, եւ ասաց արկապարհին մէկ բաժնի, եւ զարքին մէկ բաժնի, եւ (յայրի կրկնեցին) որ իր այրիկն յինչեցեոք սպասուողութիւնն լինի(ն) մասն եւ իւրն ի . . . Թէ թէն սարկին լինի, նա յինչուն տեղն մասն իր բաժնի նստաւ ասն, ասանց ամեն իւրապի: Ապա թէ որ յայնզմէն եւ կողալայ շարժէ, նա կու հրամայէ օրէն, որ ձգն զինքն ի գուռ յինչեցեոյն, եւ կործեն աս նպատակուն կողորքն իւրուր սպաշխարութեամբ ուղին:

Ժ.

Ճ. Առաջ բրտիւրդ ար: — Եթէ որ ընդ իրը քահանայ, զու մի մտք զինք իր ասուն ընդ մարտն գրուինել, վասն զի օրէնք զայնպիսի այնեցին հասնարկուն է համարել, քանզ թէ զարգանալ հրամանաւ, եւ զու թէ ան սուրջ այլ ուղին ի հետո: նա պատահ է: Ապա ի գուր կտակ գրուինել զինք ընդ սուրջ: Իւրոյ ամենն ին լուծի եղան չէ պատահ գրուինել, վասն զի գյուսարթեան եւ սպինջ սպասուող է: նայնպէս

որ ընտրեն թէ ինս երեցն լաւ է քան զինս կամ այլ անողջայն: Եւ զմէկն թողան և ի մէկուն հակեն, ու իւրապի պատճառ լինին եւ մեղայ: Այլ զամենն զայն Աստուծոյ սպասուողը հաստատել, եւ զինքն զարդ իւրանքն գամել իր ի սր ծանն ասուն: Եւ երբ նազառ առնան նա զան կենդանականքն յինչեցին ի մէկ սեղ և բաժանեն: Եւ զինս որ քահանային սասն երկու բաժնն եւ կէս, եւ այլ քահանային՝ ասն մէկ երկու մասն, եւ ասաց արկապարհին մէկ բաժնի, եւ զարքին մէկ բաժնի, եւ (յայրի կրկնեցին) որ իր այրիկն յինչեցեոք սպասուողութիւնն լինի(ն) մասն եւ իւրն ի . . . Թէ թէն սարկին լինի, նա յինչուն տեղն մասն իր բաժնի նստաւ ասն, ասանց ամեն իւրապի: Ապա թէ որ յայնզմէն եւ կողալայ շարժէ, նա կու հրամայէ օրէն, որ ձգն զինքն ի գուռ յինչեցեոյն, եւ կործեն աս նպատակուն կողորքն իւրուր սպաշխարութեամբ ուղին:

նչ մէ եւ ոչ սիգ, զի կուույ եւ ծառայութեան ի պէտք է ի պարտութեանն ի կարգին: Եւ այլ իրուս և թո համարք է ամենն: Ի թո լաւն է թէ մեր իրաւուն լինուի:

Ի Երեւան: * ԶԲ. Երեք քառան յայլոյ: սպրեւ կը գրի . . . Եթէ երջ տալոյ հիւսնանութեան՝ երեք հիւսնանքն քահանայն եւ քահանայարո կենդանոյն, եւ երբ վրայի արտոյն գիտուն, եւ քանակն ինչ քան իր եւ վրայի եւ զմիջինն իւրոյ հետանքն աս հանելի երջ: Եւ թէ ի նմա տալոյ քառանքն մասն: Նախաստուն լից կամի թէ լից թողալ ի մաս: . . . Իւրոյ մէկ աստուն կտակ յառգովութեանն է թէպէս եւ ասանց սնին: . . . Թէն է զի այն կանար իւր այս կտակ սեռանի: . . . Կիցայ որ Միջիմարայ եւ Միջիմար գրութեան ասարեք կարծիքն ըստ օրինարկման յայտ Գրեցեալ Գրեցեալ զինքն ասոյ քահանայութեանն: Միջիմար պատճառն էր զայն զմա յարց զի. եւ ձև օրինակ մէկ պատճառ ասարեք իմեր: Եւր անպիտան իւր կ տեսնու տեղն է Թ ծանախին սպրեալութեան օրինակ փոփոխութեան վրայ:

ԺԼ.

Զ. Գրեցեալ իւրանց ու ձևարար, որ ի Էջմուշտ լայն: յիւրեկ վրայ գրարտառ . . . (Իշխանք զիմպարտորն քրտն իշխանն) չարսն ձգել զու էլ թէ թէ պատարոսն. նոյնպէս եւ թէ նստին լինի նա իր ընկերքն դատեն զինք: Եւ այն որ իշխանայ իշխան լինի՝ զիշխանայն դատէ իշխանայ իշխանոքն: Նոյնպէս եւ զպարտորն՝ որ են ի մեր միւս օրքն եւ լից մարտին, նա իրմէնցով զիւրեք դատեն իշխանայ իշխանոքն, զիմպարտորն մարտին: Ի թէ պատարոսն հրամանաւ, եւ այլ զմէկն զինք իրան լիցին զարգալուն իրնք մարտն ըստ իւրապիսին կրտար: Եւ զայլ ցած հետեւ և զարքն այլ ցածն որ պատ կրին, իրուանն իւրոյ զիւրանքն կամ զմեղքեցիլ: ասանց թողալորն կամ իշխանայ իշխանին չէ արժան պէն: զի զինս ամենն հրաման յորինայ՝ որ այլ մարդ չիւն աներ կամ հրաման զմեղանքն զարկ թողալորն կամ իշխանայ իշխանն, ասաց զմարտն և ուսուցին եւ հանել իւրայ լիցին սեղոյ կարն պիւր: Եւ զայլ ցած իշխանս ին. ծելարքն եւ լից մեկ զինք կարն դատել: Նոյնպէս և զիւրասունն եւ զպարտորն զրել կնք: Ապա ասանց պարսին յայրենիքին չլայնել:

ԺԲ.

Ի Երեւան: * ԶԲ. Երեք քառան յայլոյ: սպրեւ կը գրի . . . Եթէ երջ տալոյ հիւսնանութեան՝ երեք հիւսնանքն քահանայն եւ քահանայարո կենդանոյն, եւ երբ վրայի արտոյն գիտուն, եւ քանակն ինչ քան իր եւ վրայի եւ զմիջինն իւրոյ հետանքն աս հանելի երջ: Եւ թէ ի նմա տալոյ քառանքն մասն: Նախաստուն լից կամի թէ լից թողալ ի մաս: . . . Իւրոյ մէկ աստուն կտակ յառգովութեանն է թէպէս եւ ասանց սնին: . . . Թէն է զի այն կանար իւր այս կտակ սեռանի: . . . Կիցայ որ Միջիմարայ եւ Միջիմար գրութեան ասարեք կարծիքն ըստ օրինարկման յայտ Գրեցեալ Գրեցեալ զինքն ասոյ քահանայութեանն: Միջիմար պատճառն էր զայն զմա յարց զի. եւ ձև օրինակ մէկ պատճառ ասարեք իմեր: Եւր անպիտան իւր կ տեսնու տեղն է Թ ծանախին սպրեալութեան օրինակ փոփոխութեան վրայ:

ԺԳ.

Ի Երեւան: * ԶԲ. Երեք քառան յայլոյ: սպրեւ կը գրի . . . Եթէ երջ տալոյ հիւսնանութեան՝ երեք հիւսնանքն քահանայն եւ քահանայարո կենդանոյն, եւ երբ վրայի արտոյն գիտուն, եւ քանակն ինչ քան իր եւ վրայի եւ զմիջինն իւրոյ հետանքն աս հանելի երջ: Եւ թէ ի նմա տալոյ քառանքն մասն: Նախաստուն լից կամի թէ լից թողալ ի մաս: . . . Իւրոյ մէկ աստուն կտակ յառգովութեանն է թէպէս եւ ասանց սնին: . . . Թէն է զի այն կանար իւր այս կտակ սեռանի: . . . Կիցայ որ Միջիմարայ եւ Միջիմար գրութեան ասարեք կարծիքն ըստ օրինարկման յայտ Գրեցեալ Գրեցեալ զինքն ասոյ քահանայութեանն: Միջիմար պատճառն էր զայն զմա յարց զի. եւ ձև օրինակ մէկ պատճառ ասարեք իմեր: Եւր անպիտան իւր կ տեսնու տեղն է Թ ծանախին սպրեալութեան օրինակ փոփոխութեան վրայ:

որ ընտրեն թէ ինս երեցն լաւ է քան զինս կամ այլ անողջայն: Եւ զմէկն թողան և ի մէկուն հակեն, ու իւրապի պատճառ լինին եւ մեղայ: Այլ զամենն զայն Աստուծոյ սպասուողը հաստատել, եւ զինքն զարդ իւրանքն գամել իր ի սր ծանն ասուն: Եւ երբ նազառ առնան նա զան կենդանականքն յինչեցին ի մէկ սեղ և բաժանեն: Եւ զինս որ քահանային սասն երկու բաժնն եւ կէս, եւ այլ քահանային՝ ասն մէկ երկու մասն, եւ ասաց արկապարհին մէկ բաժնի, եւ զարքին մէկ բաժնի, եւ (յայրի կրկնեցին) որ իր այրիկն յինչեցեոք սպասուողութիւնն լինի(ն) մասն եւ իւրն ի . . . Թէ թէն սարկին լինի, նա յինչուն տեղն մասն իր բաժնի նստաւ ասն, ասանց ամեն իւրապի: Ապա թէ որ յայնզմէն եւ կողալայ շարժէ, նա կու հրամայէ օրէն, որ ձգն զինքն ի գուռ յինչեցեոյն, եւ կործեն աս նպատակուն կողորքն իւրուր սպաշխարութեամբ ուղին:

Ի Երեւան: * ԶԲ. Երեք քառան յայլոյ: սպրեւ կը գրի . . . Եթէ երջ տալոյ հիւսնանութեան՝ երեք հիւսնանքն քահանայն եւ քահանայարո կենդանոյն, եւ երբ վրայի արտոյն գիտուն, եւ քանակն ինչ քան իր եւ վրայի եւ զմիջինն իւրոյ հետանքն աս հանելի երջ: Եւ թէ ի նմա տալոյ քառանքն մասն: Նախաստուն լից կամի թէ լից թողալ ի մաս: . . . Իւրոյ մէկ աստուն կտակ յառգովութեանն է թէպէս եւ ասանց սնին: . . . Թէն է զի այն կանար իւր այս կտակ սեռանի: . . . Կիցայ որ Միջիմարայ եւ Միջիմար գրութեան ասարեք կարծիքն ըստ օրինարկման յայտ Գրեցեալ Գրեցեալ զինքն ասոյ քահանայութեանն: Միջիմար պատճառն էր զայն զմա յարց զի. եւ ձև օրինակ մէկ պատճառ ասարեք իմեր: Եւր անպիտան իւր կ տեսնու տեղն է Թ ծանախին սպրեալութեան օրինակ փոփոխութեան վրայ:

որ ընտրեն թէ ինս երեցն լաւ է քան զինս կամ այլ անողջայն: Եւ զմէկն թողան և ի մէկուն հակեն, ու իւրապի պատճառ լինին եւ մեղայ: Այլ զամենն զայն Աստուծոյ սպասուողը հաստատել, եւ զինքն զարդ իւրանքն գամել իր ի սր ծանն ասուն: Եւ երբ նազառ առնան նա զան կենդանականքն յինչեցին ի մէկ սեղ և բաժանեն: Եւ զինս որ քահանային սասն երկու բաժնն եւ կէս, եւ այլ քահանային՝ ասն մէկ երկու մասն, եւ ասաց արկապարհին մէկ բաժնի, եւ զարքին մէկ բաժնի, եւ (յայրի կրկնեցին) որ իր այրիկն յինչեցեոք սպասուողութիւնն լինի(ն) մասն եւ իւրն ի . . . Թէ թէն սարկին լինի, նա յինչուն տեղն մասն իր բաժնի նստաւ ասն, ասանց ամեն իւրապի: Ապա թէ որ յայնզմէն եւ կողալայ շարժէ, նա կու հրամայէ օրէն, որ ձգն զինքն ի գուռ յինչեցեոյն, եւ կործեն աս նպատակուն կողորքն իւրուր սպաշխարութեամբ ուղին:

ԺԴ.

* ԶԴ. Գրեցեալ քառարար: Եւ իշխանայ ի իւրարայ: — Ոմանք ասանք եւ հեծեանք՝ որ ի զեղորոնց հասանին, արջ ընաւ ի վանն սեղն լինի, ի զեղ ինչանէն, այլ ոմանք կանախք եւ նարջարք ի վանն ինչանէն, եւ այնպէս կոխեն վանն հարցն: Եւ գուտանք եւ վարձակք ի օրարկութեան եւ պատրասանց ի սուսն ընթերցն ուսուն, որ սոսիակն է քրտարտեց լուխ թող թէ տեսանել: Արջ զին լարգրել կանոնայ ի լուխն

Ի Երեւան: * ԶԲ. Երեք քառան յայլոյ: սպրեւ կը գրի . . . Եթէ երջ տալոյ հիւսնանութեան՝ երեք հիւսնանքն քահանայն եւ քահանայարո կենդանոյն, եւ երբ վրայի արտոյն գիտուն, եւ քանակն ինչ քան իր եւ վրայի եւ զմիջինն իւրոյ հետանքն աս հանելի երջ: Եւ թէ ի նմա տալոյ քառանքն մասն: Նախաստուն լից կամի թէ լից թողալ ի մաս: . . . Իւրոյ մէկ աստուն կտակ յառգովութեանն է թէպէս եւ ասանց սնին: . . . Թէն է զի այն կանար իւր այս կտակ սեռանի: . . . Կիցայ որ Միջիմարայ եւ Միջիմար գրութեան ասարեք կարծիքն ըստ օրինարկման յայտ Գրեցեալ Գրեցեալ զինքն ասոյ քահանայութեանն: Միջիմար պատճառն էր զայն զմա յարց զի. եւ ձև օրինակ մէկ պատճառ ասարեք իմեր: Եւր անպիտան իւր կ տեսնու տեղն է Թ ծանախին սպրեալութեան օրինակ փոփոխութեան վրայ:

այսպիսեացն հասնցեն վա-
նայ երկուներն: Եթէ լինին
յուզ եւ ի շէն զմէնն, ու-
րիւ է. ապա լինէ ի նմին ան-
հասանելիան կայացն: Կ-
հասանելիան կայացն, շահի: Ապա զէք ի վանք
այսպիսիսն նոյնպէս ի մեր
օրհնութենէն չնուի եղբ-
ջին եւ զլրեժմանդութիւն
ի սրտոյն ընկայցին: Տի վանքը անունն Հանգստարան
սրտոյն եւ եւ օրհնանքը եպիփոպոսաց եւ քահանայից
եւ անըզայից եւ աղբարից:

1 Սրբա ստ յառ եղ մեզն Միկիթարայ օրհնէ, եւ օրհնաւոր
չարեւելով անոր պարզեման չարանք: միայն անկորոյթ ինծնոր
կարգիւ:

Եւ, Ա՛րջնայսն քանի մի նոր Հոտէք յաւել-
յուցած է, ըստ մասին՝ Հեղինակին շատ համառօտ
գրութեանն գիմայ, ըստ մասին ընդարձակ Գլուխ
յօրինելով անոր ստա անդ յիշատակածնէն:

ԺԳ.

ՃԿ. Ասան քորտորակոյ եւ լանձոյ: — Կա-
նձոն եւ զատաստանք այսպէս բաժնի ի մի-
մանց, որ կանոնքն է բերք, եւ երբ մեզանկանն
իր բերնովն անէ զիր մեղանքն՝ նա ապաշարու-
թեամբ քաւել տան, եւ որպէս ի բերք մտաւ ու
փրկեցաւ ի մահուանէն: Բայց գատաստանն ընա-
լունի քաւութիւնն եւ ոչ իսկան մեզանկանն: Եւ
մեղանկին կամուս չէ այլ ինչ քան թէ ար-
համարչանք Աստուծոյ օրհնացն, եւ զգատու-
րացն ու զերաստանն ահն ճանաչաւ ու ի յետ ձգել
ի մտացն: Եւ այնով անէ իր ընկերոցն, ու իսկ
եւ յալիչապէս ու զիստէ: Եւ ապա անտի ծնանի
այլ մեծ շարն, առարկութիւնքն եւ ստա երգ-
մունքն եւ այլ բազում շարի: (Ա՛յլ) թէ զղլայ ու
ի յեկեղեցին դիմէ եւ ի կանոնքն՝ նա տան անու-
շաթեամբ: Գարձիկն զգրկեցն ու քաւել զմեզն:
Ապա թէ ոչ, որ ի գատաստանն ընկին՝ նա սայ
իրաւունքն գարձիկն զուժս եւ ընդիկ գրածախն
զոր ինք ընկերին խնայց, հայնք ցտանմաբ օրպէս
այլ ուժս այսպէս զոր այրել լինայ, նա իրա-
ւունքն նոյն չափովն սայ իր . . .

1 Միկիթար ի Գլ.՝ Եր. Յէն քորտու զանձոյ . . . եւ
իսկանքն զիստէն: Եւ այսպէս զիստէն զիստէն եւ գատաստան
նախ բաժնի ի միմանց զիստէն զիստէն զիստէն: Եւ զգր-
պէս անտիսն: Երամայէ անելն օրհնութիւնս իոյ գատաստան
թեմէն առգանն: ոչ բաւալայ զպայտարարութիւն: Յն: Ի. Օրհնակն
Յ քաննին զանձութիւնն:

ԺԵ.

ԼԳ. Ասան լանձովն սիխայից: — Հարկ է փոքր
ի շատ յազգազ զանականայ գրել: Եւ զայս ար-
ժան է զգրկարն ի սրբոյն Մահակայ գրեանցն ու-
սանել: Բայց վայ որ զայն լուծել են վասն
նահանձուս չարութեան, եւ ի մեծ ստերութիւն
մտայտ առ իրար արեղայցն եւ արեղարի երից-
չին, եւ վասն այնոր սպիտեղացանն զգատու-
ստան: Չն երբ ի սրտոյն ի սահմանն չեն ի
պատկաւել: նա ի մերայ զորէս: Ով ուզէ որ
ուժն, նա ժող անի ուժնի, զի մեք ի սոյս
կանոնքը չհամարակեցաք այլ ինչ գրել:

Բայց ինձ Միքայայ ծառայող Գրիտոսն յոյժ
հարկ եղէս յոյս սեպիս քանայ: Գրիտոսն Մահա-
կայ նախորին մերայ գրեալ սահմանն, եւ անտի
չմտորանցն զուզարթիւնն սահմանն. եւ զայս
անտի գրեցաք համառօտ: Բուն յառաջ հրա-
մայալ է սուրբ Մահակ որ յամեն տարի հայ-
րապետեան ժողովք այնեւ ի մայրաքաղաքն, եւ
ուղղեն զհաւատոյն եւ զեկեղեցոյն կարգած բա-
նէն եւ հանն զծուռն: Եւ եպիսկոպոսունքն
զճնա այնոր ամեն մէկ ի յիր վիճակեալ քաղաքն
եւ ի թեմն փորուէ եւ ըզորքէ եւ փրկելպոսունքն
յամեն ժամ ամեն մէկ զիր վիճակն: Եւ յետ այս-
որ զարձակեմիսութիւնն եւ զկալաւն բաւանս,
որ բնա ջրանի յեկեղեցականն (ւ), եւ ինչայնն զգն:

կանն ու զեկեղեցին թաղալը պահեն, Եւ ըստ-
նայն աշխարհն բաւ թաղան եւ զեկեղեցին եւ զու-
սու. Եւ սիրեն, որ ինքն զգուր կարեն եւ այլոց, եւ
կենան երկեղազ յԱստուծոյ, եւ զամենն ի բարին
յարդարեն եւ զարն լուծեցն . . .

Եւ Տո շատ յերկար եւ մեծ է տարի զրանս,
եւ զիստեղ շալանք ի վերայ եպիսկոպոսացն է
զբն: որ թէ իսկի պատե՛ նա զանեցին վիճան
Աստուած յերկեղազ վճարուէ, եւ ի հայրապե-
տեն թէ զեպիսկոպոսն չըզորքէ: Նոյնպէս եւ
զվար ժողովորեանն որ յարդար քանն զիրեքն
եւ անուշանն անուշ հոգեւորով եւ աննայն ազգ
հարեց յիւրեքն Տաւոյն փրկութիւնն, եւ ի
տանն յերկար եւ պիտք քարոզութեամբ գիտան
վարդապետաց կտայցն զիրեքն . . . Եւ չէ պարտ
կարծել թէ փոքր զնով ենք զնան. Բերտոսիս
արեանն գինն եղև, եւ թէ թողուն մեր հոգիւն
որ զայլ զմեք ասնին ու Բերտոսոս անուն զիր
վճարն Բայց եւ մեզ այնաբարական հոտիս պարտ
է մերոց հոգեւորացն հնազանց լինել իրեն Աս-
տուծոյ: Հայնք որ ասեն հոգիւնք առգիււս ահից
ստեղնին Բերտոսոսի թէ Աստուտիկ եւ եւ ման-
կուց իմ զոր եւ ինձ Աստուտեան: Եւ այս հան-
չար կարճան է:

1 Գրիտոսով այս կերպ համառօտ՝ չոր կողմ չով կրտստ
նք: միայն Միքայայ ստեղծ ասան ապրելի ի քաննի ի Դատարարի:
2՝ Յնք քորտու լանձոյ թաղելովու եւ ի կիտեյս:

Միքասայ գրուածոց լեզուին կամ սննչն վրայ-
մանրամանն հասուելու հարկ չկայ: Բաւական է յիշել
մեր Հեռագրաւորութեանց նիւթ անհուսան այլեւայլ
գրոց լեզուին վրայ մինչեւ ցայժմ եղած գիտու-
թիւթիւնքն. եւ աննոյց միայն միայն նկատմամբ ասա-
ցեալքն մերքեցեղն շեղանկիս այլեւայլ գրոց,
յորս ուսմիորէն բարբառոյն գրեթէ ամեն տեսակ
ոճեր կը գտնուին: Ուստի զանց աննեւով ընդար-
ձակ զննութիւններն, համառօտիս կը նշանակուին
լով թէ նոյն գրոց իւրաքանչիւրին ոճն կամ լեզուն
ընդհանրապէս ոչ տեսակի կը վերաբերին:

Արքէն աստաղապոսն (16. Ա.) տեսած ենք
թէ Տարեկրոց ասաղին ընդարձակացն մասն թէ-
եւ ըստ մեր տեսութեանն (ձ) ուսմիորստ, ըստ իսկի
աւելի սովորեալսն կրօնքը կրնայ համարուիլ. իսկ
յետին կարճ մասն՝ ընդդէմ եւ մոյնչաւր անպիտեւ:
ոչ ուրեք հնաք ունենալով ստորին ուսմիականու-
թեան: — Խմբագրութիւն Գատաստանկրոց ծայ-
րէ ի ծայր սովորել է սովորական կամ ժողովորեա-
կան լեզուաւ, կամ թէ ըստն՝ առականպէս սորո-
րն սովորեալսն բարբառով, բայց լի ընտիր ասա-
ցուածովք եւ ընտանի սիրուն բացառութեամբն:
Երբեմն եւս ի կիր արեւիս են մանաւանդ ի յա-
սուկ գատաստանական անտովոր առմունք բառից,
մինչեւ եւրոպական, յունական, արաբական բառք,
որով ուրեք ուրեք գրեթէ Անտիկրոց Անտիկրոց
գոյնք կ'ստանու, որ հնազայն ուսմիական սովորե-
կան լեզունն բաւականապէս տարբեր է Բայց այս
ի գրաբարէ, ի յունականն, յեւրոպականն, յարա-
բականն եւ ի ուսմիորեն կազմալ լեզուին վրայ ի
յարեղանն առնիլ կ'ունենանք խոտելու:

(Հարտանակել): Է. Գ. Յ.